

mu neohradilo a tím toto sudiště podle §u 88 odstavec druhý j. n. mlčky schválilo. Touto novou, pozdější dohodou stran došlo ke změně původní smlouvy a k založení jiného sudiště. Ze znění původní smlouvy není zřejmo, že bylo úmyslem stran, by sjednaný rozhodčí soud byl výlučným soudem, ač ujednání o tom musí se státi tak zřetelně, aby o tom nebylo pochybnosti. Zde naopak právě žalující firma Josef H., vytisknuvši na fakturách mezi ostatními svými podmínkami zvláště také doložku splatnosti a žalovatelnosti, projevila zřetelně vůli k založení nového sudiště, které žalovaná firma podle §u 88 odstavec druhý j. n. také schválila a přijala.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvního soudu.

D ů v o d y:

V této věci bylo uvažovati jen o tom, zda rozhodčí soud pražské bursy prohlásil se právem za nepřislušna k projednání žaloby (čl. XXIII. čís. 2 uv. zák. k c. ř. s.). Návoru rekursního soudu nelze přisvědčiti. Příslušnost bursovního rozhodčího soudu byla založena výměnou závěrečných listů ve smyslu čl. XIV. čís. 3 uv. zák. k c. ř. s. Na této příslušnosti nebylo ničeho změněno přijetím faktur obsahujících doložku, jež za jiných okolností zakládá příslušnost soudu vytčeného v §u 88 odstavec druhý j. n. Možnost tohoto soudu propůjčil zákon stranám vedle obecného soudu. Jde tu o zvláštní soud na výběr daný, jenž však předpokládá, že věc náleží před řádný soud, a mohla jinak býti uplatněna před soudem obecným. V tomto případě podrobily se strany bursovnímu rozhodčímu soudu, čímž vyloučily řádné soudy z rozhodování, nemůže proto ani nepozastavení faktury obsahující doložku §u 88 odstavec druhý j. n. míti právní účín, předpokládaný tímto zákonným předpisem, a nemohou se strany dovolati fakturního sudiště přes to, že splněny byly náležitosti §u 88 odstavec druhý j. n., ježto dosud jest v platnosti smluvená příslušnost bursovního rozhodčího soudu, vylučující řádné soudy z rozhodování. Správným jest zajisté názor rekursního soudu, že tato soukromoprávní úmluva může býti stranami změněna nebo zrušena, k tomu však nestačí zásilka faktury za předpokladů §u 88 odstavec druhý j. n., kterýžto zvláštní předpis jest omeziti na případy, kde by věc náležela před obecné sudiště žalovaného, a nelze mu proto přiznati obecnou platnost smlouvy s právním účinem i pro případy, v nichž strany vyloučily příslušnost řádných soudů.

Čís. 4898.

Škodou ve smyslu čl. 355 obch. zák. jest, čím byl kupitel poškozen neplněním v čase dospělosti, nikoliv další škody, způsobené tím, že kupitel nenabyl držby koupeného zboží ode dne splatnosti smluvního plnění. Kupiteli přísluší nejméně rozdíl mezi smluvenou cenou kupní a cenou tržní v době a místě dluhovaného plnění. Nemá-li zboží tržní ceny, přichází v úvahu prodejní cena, pokud není vyšší, nežli cena tržní. Zásad těchto lze použiti pouze v dobách pravidelných, v mimořádných dobách poválečných jest vyšetřiti odškodnění, na něž má kupitel právo,

pouze na základě obvyklého občanského zisku v době a místě, kde mělo býti plněno, s náležitým použitím Šu 273 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1925, Rv I 1489/24.)

Rozsudkem ze dne 23. června 1920, nabyvším právní moci dne 26. ledna 1922, byla žalovaná firma uznána povinnou, by podle uzávěrky ze dne 15. března 1916 vydala žalující firmě tři kusy bran. Exekuce žalobkyně na vydání bran zůstala bezvýslednou, načež se žalobkyně, prohlásivši dopisem ze dne 19. července 1922, že upouští od dodání strojů a žádá náhradu za nedodání, domáhala náhrady škody za nedodání a spatřovala škodu v rozdílu cen v roce 1916 a v únoru 1922, kdy dle rozsudku mělo býti plněno. Žalobu, obmezenou na 13.490 Kč, procesní soud první stolice zamítl. Odvolací soud usnesením ze dne 23. října 1923 zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Soud procesní vychází při svém rozhodnutí z právního názoru, že brány, k jichž dodání byl žalovaný odsouzen, neměly v den vykonané volby, t. j. 19. července 1922 tržní ceny, že v důsledku toho žalobkyně práva na náhradu abstraktní škody, kterou požaduje, nemá a škodu konkrétní že nedokázala (správně nárok na ni ani neuplatňovala). Než tento právní názor je mylným. Předestati dlužno, že žaloba, o níž tu jde, ježto se jí domáhá žalobkyně náhrady pro nesplnění závazku, rozsudkem vyřčeného, jest žalobou, jak ji má na mysli ustanovení Šu 368 ex. ř. Z toho, že § 368 odstavec první ex. ř. stanoví, že právo vymáhajícího věřitele na náhradu interese nebo škody zůstává dotyčnými předpisy exekučního řádu — jde o předpisy §§ 346 až 369 ex. ř. — nedotčeno, plyne, že otázky, zda a pokud přísluší vymáhajícímu věřiteli nárok na náhradu pro nesplnění, a všechny otázky, s tím související, nutno řešiti dle předpisů práva občanského, k němuž čítá zákon i právo obchodní (čl. XXI. uvoz. zák. k ex. ř.). Jsou-li ve sporném případě dány podmínky pro uplatňování nároku na náhradu, sluší posuzovati dle ustanovení práva obchodního, neboť, ježto je nesporno, že žalobkyně koupila od žalovaného zboží k dalšímu zcizení, a ježto obě strany jsou kupci, šlo mezi nimi o obchod dle čl. 271 odstavec první obch. zák., neb aspoň dle čl. 273 obch. zák. a v případě takovém platí ustanovení obchodního zákona (čl. 277 obch. zák.). Při obchodech může ten, kdo je oprávněn požadovati náhradu škody, žádati nejen náhradu skutečné škody, nýbrž i ušlého zisku bez ohledu na stupeň zavinění (čl. 283 obch. zák.). Se soudem procesním nutno souhlasiti s tím, že žalobkyně se nemůže domáhati na žalovaném rozdílu mezi smluvenou kupní cenou za brány a mezi tržní cenou, platnou od pravoplatnosti rozsudku, kterým zjednáno mezi stranami právo; nemůže to žádati již proto, poněvadž brány, jež měl žalovaný dodati, dle zjištění procesního soudu v roce 1922 tržní ceny neměly. Než z toho nenásleduje, že žalobkyni vůbec žádná náhrada nepřísluší. Nedostojí-li při smlouvě tržové prodávající svému slibu na dodání zboží, může kupující vůči němu uplatňovati nárok na náhradu škody buď konkrétní, t. j. škody, která mu nesplněním smlouvy skutečně vzešla, neb abstraktní, t. j. ušlého zisku (interese), který spočívá v rozdílu mezi cenou smluvenou

a mezi cenou tržní na místě a v době, kde a kdy mělo být plněno. Tento abstraktní výpočet škody nelze arci omezit jen na zboží, které má tržní cenu v pravém slova smyslu, nýbrž dlužno jej rozšířit i na zboží, které sice tržní ceny nemá, které však jest předmětem obchodu a tudíž prodejním, odbytným. V případě takovém nelze ovšem abstraktnímu výpočtu škody položit za základ cenu tržní, nýbrž cenu, za kterou jde zboží na odbyt. Zásada, že kupitel má nárok i na náhradu škody abstraktní, jest sice vyslovena toliko při nesplnění obchodů fixních (čl. 357 odstavec třetí obch. zák.), o který v případě tomto nejde, nelze však seznati, proč by neměla platit i při obchodech nefixních (§ 7 obch. zák. a čl. 1 obch. zák.). Než zásady právě uvedené lze užít při obchodech jak fixních tak nefixních jen v pravidelných dobách míru, kde cena tržní (prodejní) jest skutečným výrazem ceny, jak se utvářila dle výsledku pravidelného, svobodného obchodu v poměru nabídky k poptávce, nikoli však v dobách mimořádných, které nastaly za světové války a potrvaly ještě drahý čas po jejím skončení, neboť v těchto dobách byl obchod pro nedostatek zboží ochromen a cena všeho zboží následkem toho značně stoupla. Proto, i kdyby zboží, jež měl žalovaný dodat, mělo v době a v místě plnění skutečně tržní neb aspoň prodejní cenu, nemohla by žalobkyně tuto cenu položit výpočtu abstraktní škody za základ, to tím méně, poněvadž prodej všech potřebných věcí došel vydanými a dosud platnými lichevními předpisy omezení v tom směru, že si prodávatel smí k ceně, za kterou zboží sám koupil, připočíst jen obvyklý občanský zisk (nyní zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.). Ježto pak žalobkyně náhrady škody konkrétní nepožaduje, nezbyvá, než vyšetřit odškodnění, na které má právo, na základě obvyklého občanského zisku v době a v místě, kdy a kde mělo být dle rozsudku plněno, s náležitým použitím Šu 273 c. ř. s. Poněvadž soudce procesní následkem svého mylného právního nazírání na věc, nevzal skutečnosti, pro vyšetření tohoto odškodnění žalobkyně směrodatné, ani na přetřes, bez jich zjištění nelze k správnému rozhodnutí sporu po stránce právní dospět a žalobkyně uplatňuje proti napadenému rozsudku jako odvolací důvod též nesprávné posouzení právní, nezbylo, než odvolání vyhovět, rozsudek soudu první stolice i bez návrhu na zrušení dle Šu 496 čís. 3 c. ř. s. zrušit a soudu tomu uložit, by, doplně řízení výsledkem znalce o obvyklém zisku žalobkyně v době a místě, kdy a kde mělo být plněno, znovu rozhodl. Procesní soud první stolice přisoudil po té žalobkyni vzhledem k uznání žalovaného zisk 30% (1.323 Kč), ač na základě znaleckého posudku došel k poznání, že obvyklý výdělek činil u obchodníka, jakým jest žalobkyně, nejvýše 10%. Odvolací soud k odvolání žalobkyně napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelka uplatnila pouze důvod čís. 4 Šu 503 c. ř. s. a spatřuje nesprávné právní posouzení v tom, že odvolací soud neuznal vzhledem ku znaleckým posudkům, že částkou 13.489 Kč 50 h vypočtená a určená výše dovolatelčiny abstraktní škody jest onou škodou, kterou jest žalo-

vaný povinen podle čl. 355 obch. zák., pokud se týče podle čl. 357 odstavec třetí obch. zák. jí nahraditi, nýbrž že uznal, že dovolatelka není oprávněna požadovati na žalovaném celou tuto podle znaleckých posudků zjištěnou škodu abstraktní, poněvadž jest povinna za zvláštních okolností dáti si líbiti určitá omezení. Dovolatelka míní, že jest potřebí obírat se v dovolacím řízení těmito otázkami: 1. zda může vypočítaná škoda abstraktní v jistých a v jakých případech doznati zmenšení; 2. zda při tom může býti vzat zřetel na zákony novější, než jest obchodní zákon, a zda může býti použito omezení, plynoucích z těchto novějších zákonů také ohledně jinak kupitelovi příslušející náhrady abstraktní škody; 3. zda, když takové zmenšení jest zákonitým, jeho výpočet, jak byl v napadeném rozsudku předsevzat odvolacím soudem, odpovídá těm zvláštním zákonům novějším. Aby mohla býti dána nejenom na tyto tři dovolatelčiny body, nýbrž na veškeré důvody vůbec patřičná odpověď, jest si především ujasniti právní povahu dovolatelkou požadované náhrady škody. Kupitelův nárok z čl. 355 obch. zák. vyvěrá z uzavřené, a prodávajícím nesplněné kupní smlouvy. Jeho uplatňováním neupouští kupitel od smlouvy, naopak o tuto se opíraje, vykonává volbu ohledně smluvního plnění tím způsobem, že místo smluvního plnění požaduje jeho náhražek, totiž náhradu škody. Tato náhrada škody pozůstává ze škody, vzešlé kupiteli z neplnění v čase dospělosti, nikoli v nějakých dalších škodách, způsobených tím, že kupitel nenabyl držby koupeného zboží ode dne splatnosti smluvního plnění, neboť takové držby vzdal se kupitel uplatněním nároků na náhradu škody podle čl. 355 obch. zák., tedy v tomto směru vykonanou volbou. Jaké škody náhradu může kupitel požadovati, nepřichází v této rozepři proto v úvahu, poněvadž se domáhá pouze abstraktní škody. Ta jest arci určena v čl. 357 odstavec třetí obch. zák., ale, poněvadž jest tímto předpisem vyslovena všeobecná zásada, dlužno jí použití i v případě čl. 355 obch. zák. Podle ní přísluší kupiteli nejméně rozdíl mezi smlouvenou cenou kupní a mezi tržní cenou v době a v místě dluhovaného plnění. Nemá-li zboží tržní ceny, přichází v úvahu prodejní cena, tato arci nikoli v takovém způsobu, že by mohla převyšovati za zvláštních poměrů tržní cenu, která tvoří pro abstraktní škodu nepřekročitelnou hranici zákonitou. Obírajíc se otázkou, na prvním místě jí vytčenou, míní dovolatelka, že odvolací soud nebyl oprávněn na právě uvedených zásadách ohledně abstraktní škody slevovati s poukazem, že zásady ty platí pouze v pravidelných dobách mírových, za nichž tržní (prodejní) cena jest skutečným výrazem ceny, utvářené podle výsledků pravidelného, svobodného obchodu v poměru nabídky ku poptávce, nikoli však v mimořádných poválečných poměrech, poněvadž v dobách těch byl obchod ochromen pro nedostatek zboží a následkem toho značně stoupla cena všeho zboží. A dále míní, že odvolací soud neměl přihlížeti k omezením, vyplývajícím z dosud platných předpisů lichevních, dopouštějících, že si prodávatel smí k ceně, za kterou sám koupil zboží, připočísti jenom obvyklý zisk občanský (nyní zákon ze 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.). Dovolací soud neuznal dovolací důvod opodstatněným. Vzhledem k tomu, že kupní cena zboží v roce 1916 činila 4.410 K 50 h, a že dovolatelka klade ku této kupní ceně cenu prodejní 17.900 Kč, tedy po odečtení kupní ceny účtuje svou abstraktní

škodu 13.490 Kč 50 h, dále vzhledem k tomu, že bylo zjištěno, že zboží v rozhodující době nemělo tržní ceny, podle které se podle čl. 357 odstavec třetí obch. zák. řídí výše abstraktní škody — a když vlastně prodejní cena zboží místo jeho tržní ceny může podle své podstaty přicházeti v úvahu pouze jako výpomocný prostředek, ale hlavně nesmí přicházeti v úvahu pokud jest vyšší, než tržní cena, neboť to by bylo nedovolené použití obdoby, odvolací soud byl oprávněn, když bylo jisto, že dovolatelce přísluší náhrada škody, stanoviti její výši podle Šu 273 c. ř. s. Dovolací soud neshledal, že způsob, jakým to učinil odvolací soud, odporuje zákonu, jmenovitě shora citovaným předpisům čl. 355 a 357 odstavec třetí obch. zák. Mluví-li dovolatelka pro nedostatek tržní ceny u sporného zboží o jeho prodejní ceně, a míní-li, že za prodejní cenu dlužno podle znaleckého posudku považovati cenu 17.900 Kč, nelze jí přisvědčiti, nýbrž sluší poukázati ku odůvodnění zrušovacího usnesení odvolacího soudu ze dne 23. října 1923 ohledně vytváření cen, dovolacím soudem sdílenému. Byť i znalci mluvili o prodejní ceně, tou cena 17.900 Kč nebyla. Dovolací soud uznává, že rozsudečnou částkou podle Šu 273 c. ř. s. určená výše abstraktní škody vyhovuje zjištěnému stavu.

Čís. 4899.

Hostinský neručí (§ 970 obč. zák.) za škodu, jež byla způsobena hostu zloději, vplíživšími se do hostinského pokoje, nezamkli-li host dveří na balkon a nechal-li okna otevřena.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1925, Rv I 1727/24.)

Žaloba, již domáhal se žalobce na žalovaném hotelieru náhrady za věci, jež mu byly v hotelu žalovaného ukradeny, byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Je nesporno pokud se týče zjištěno, že na žalobci a jeho manželce v hotelu žalovaného v Karlových Varech spáchána byla krádež neznámými pachateli a zjištěno, že zloději vylezli ze silnice na balkon v prvním patře a že odtud vnikli do žalobcova pokoje. Dále je zjištěno, že okno z pokoje na balkon bylo otevřené a dveře z pokoje na balkon nebyly uzamčeny. Z toho plyne, že nepřichází v úvahu ustanovení Šu 1316 obč. zák., které předpokládá, že škoda byla způsobena lidmi vlastními nebo jimi příkázanými, a rovněž nepřichází v úvahu ustanovení §§ 970 a násl. obč. zák., pokud jde o ručení hostinského za škodu způsobenou cizími osobami odcházejícími z domu a přicházejícími do domu. Zbývá tedy ručení podle §§ 970 a násl. obč. zák. za škodu zaviněnou hostinským (majitelem hotelu) pokud se týče jeho lidmi, vlastně jen majitelem hotelu samým, jelikož žalobce netvrdil, že škoda způsobena byla zaviněním jeho lidí. Než ve směru tom má pravdu odvolací soud, že skutečností, z nichž vyvozuje žalobce oprávněnost žalobního nároku, jsou pro rozhodnutí této právní rozepře nedůležité, neboť zákon neukládá ho-